

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Επιμέλεια: **Κ. Γ. Νιχωρίτης**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ: «Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ
ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ
ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ ΤΗΣ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗΣ»
(ΑΜΥΝΤΑΙΟ 21-22 ΜΑΪΟΥ 2010)

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ
ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Επιμέλεια: Κ. Γ. Νιχωρίτης

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ **ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΕΣ** **ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ:
«Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ
ΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ ΤΗΣ
Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗΣ» (ΑΜΥΝΤΑΙΟ 21-22 ΜΑΪΟΥ 2010)

Πρώτη έκδοση, ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε. • Θεσσαλονίκη 2012

© εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ, Κ. Γ. Νιχωρίτης, 2012

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιοσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

Επιμέλεια έκδοσης: Δήμητρα Ασημακοπούλου

Φιλολογική επιμέλεια: Ελένη Κοτσουφού

Σελιδοποίηση: Χρήστος Γκουντινάκος

*Η φωτογραφία του εξώφυλλου είναι από το Μηνολόγιο Βασιλείου του Β'.
Η εύρεση των λειψάνων του Αγ. Κλήμεντα, πάπα Ρώμης από τους Αγίους
Κύριλλο και το Μεθόδιο.*

Εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε.

Αθήνα: Κιάφας 5 - ΤΚ 10678

τηλ.: 210 3811077 • Fax: 210 3811086

Θεσσαλονίκη: Καμβουνίων 9 – ΤΚ 54621

τηλ.: 2310 256146 • Fax: 2310 256148

www.epikentro.gr • e-mail: epikentro@epikentro.gr

ISBN: 978-960-458-341-6

In memoriam
Ευάγγελου Κυριακούδη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	15
In memoriam Ευάγγελου Κυριακούδη	21
Συμμετέχοντες	23

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Καθηγήτρια Δρ. Τατιάνα Σούμποτιν-Γκολούμποβιτς ΟΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΑΔΕΡΦΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΣΕΡΒΟΙ	29
---	----

Ομότιμος Καθηγητής Δρ. Χαράλαμπος Π. Συμεωνίδης ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΩΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ	39
--	----

Αναπληρωτής καθηγητής Δρ. Κωνσταντίνος Γ. Νιχωρίτης Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΚΟΣΜΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ	49
--	----

Проф. д-р Димитър Кенанов АНТОЛОГИЯТА „ЗЛАТОСТРУЙ“ – ДАР НА КИРИЛО-МЕТОДИЕВАТА ΕΠΟΧΑ	73
---	----

Επίκουρος Καθηγητής Δρ., Αρχιμ. Ειρηναίος Χατζηεφραιμίδης, <i>«Τοῦ τῆς ἀγροικίας κρατῆρος πέπωκα καί ἐμεθύσθην τῆς ἀμουσίας»:</i> Η ΠΑΡΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΧΡΙΔΑ	83
--	----

Проф. д-р Георги Попов ΧΙΜΝΟΓΡΑФСКИТЕ ПРИНОСИ НА КИРИЛО-МЕТОДИЕВИТЕ УЧЕНИЦИ	103
--	-----

Prof. Dr. Anissava Miltenova THE STUDY OF THE CYRIL'S AND METHODIUS' MISSION AMONG THE SLAVS AT THE BEGINNING OF 21ST CENTURY: PROBLEMS AND PROSPECTS	117
---	-----

Δρ. Ευάγγελος Γερονικόλας ΟΝΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΕΝΟΣ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ ΒΙΟ ΚΥΡΙΛΛΟΥ	133
Dr. Juergen Fuchsbauer IDENTIFYING LISTENING ERRORS IN SLAVONIC TRANSLATIONS (ON SOME PECULIAR MISTAKES IN THE PARTIAL TRANSLATION OF THE DIOPTRA)	155
Υποψήφιος Διδάκτωρ ΤΒΣ, Δημοσθένης Χατζηλέεκας Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΚΥΡΙΛΛΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟ	165
Δρ. Αλέξιος Παναγόπουλος Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΜΙΛΑΣ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	183
Υποψήφιος Διδάκτωρ ΤΒΣ, Πολύδωρος Γκοράνης ΟΙ ΕΚΤΕΝΕΙΣ ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ: ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ – ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΩΣ ΜΟΤΙΒΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ ΤΟΥΣ	203
Υποψήφιος Διδάκτωρ ΤΒΣ, Γεώργιος Δ. Μπορόβας ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	223

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ομότιμος Καθηγητής, Δρ. Ιωάννης Χ. Ταρνανίδης Η ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ	235
Dr. Srđan Pirivatrić Η ΚΥΡΙΛΛΟΜΕΘΟΔΙΑΝΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΕΡΒΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ ΤΟ 1219. ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	249

Υποψήφιος Διδάκτωρ, Σεβαστιανός Ανδρεάδης ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ, ΠΟΛΥΠΡΟΣΩΠΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ, ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΘΟΔΙΟΥ	263
Καθηγητής Δρ. Βασίλης Κατσαρός ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΒΥΖΑΝΤΙΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ	283
Δρ. Αντρέι Σκοβιέρα Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΤΑ ΕΛΑΦΗ ΤΗΣ ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ ΚΑΙ Η ΚΥΡΙΛΛΟΜΕΘΟΔΙΑΝΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ	307
Καθηγητής Δρ. Αθανάσιος Ε. Καραθανάσης Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ. ΕΝΑ ΦΙΛΟΔΟΞΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	319
Λέκτορας Δρ. Ελεονώρα Ναξίδου Η ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΚΛΙΣΗ: Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΧΡΙΔΑΣ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	323
Καθηγητής Δρ. Μιχαήλ Γ. Τρίτος ΟΙ ΦΩΤΙΣΤΕΣ ΤΩΝ ΣΛΑΒΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	341
Επίκουρος καθηγητής Δρ. Ηλίας Γ. Ευαγγέλου Η ΚΥΡΙΛΛΟΜΕΘΟΔΙΑΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	355
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΤΒΣ, Σοφία Δ. Αλεξανδρίδου Η ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ ΤΗΣ 24 ^{ΗΣ} ΜΑΪΟΥ (ΗΜΕΡΑΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ) ΩΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΩΝ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ	363

ΤΕΧΝΗ

Ομότιμος Καθηγήτρια Δρ. Χρυσάνθη Μαυροπούλου-Τσιούμη ΕΠΕΔΡΑΣΑΝ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥΣ;	379
Dr. Todor Todorov – Dr. Vanja Sapundzhieva Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΑΚΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΓ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΩΣ ΠΗΓΗ ΝΕΩΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ (ΠΡΟΤΥΠΩΝ)	395
Υποψήφιος Δρ. ΠΔΜ, Ιωάννης Σίσιου ΟΙ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΧΡΙΔΟΣ ΑΠΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΝΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ	405
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	439

CONTENTS

Introduction	15
In memoriam Evangelos Kyriakoudis	21
Contributors	23

LITERATURE

Professor Dr. Tatjana Subotin – Golubovic The Thessalonian Brothers and the Serbs	29
Professor Emeritus Dr. Charalambos Simeonidis The Greek Linguistic Influence on the Slavic Languages	39
Associate Professor Dr. Konstantinos Nichoritis The Ecclesiastical and Temporal (Political) Approach of the Work of Ss. Cyril and Methodius	49
Professor Dr. Dimitahr Kenanov The “Chrysorroas” Anthology – A Gift from the Cyrillo-Methodian Era	73
Assistant Professor Dr., Archimandrite Ireneos Hadziefremidis <i>“I drank the cup of life with the peasants and was intoxicated by the interaction with the uncivilized;”</i> Archbishop Theophylact’s Sojourn in Ohrid	83
Professor Dr. Georgi Popov The Contribution of the Disciples of Ss. Cyril and Methodius in Hymnography – Hymnology	103
Professor Dr. Anissava Miltenova The study of the Cyril’s and Methodius’ mission among the Slavs at the beginning of the 21st century: Problems and prospects	117
Dr. Evangelos Geronikolas Ontological presuppositions in understanding the lives of the Saints. Special references to the life of St. Cyril	133

Dr. Juergen Fuchsbaue Identifying listening errors in Slavonic translations? (On some peculiar mistakes in the translation of the Dioptra)	155
PhD Student Demosthenes Hadzilelekas The Historic Evolution of Sources about Ss. Cyril and Methodius	165
Dr. Alexios Panagopoulos The Cultural Heritage of the Work of Ss. Cyril and Methodius through the Works of Nikodim Milaš, Bishop of Dalmatia	183
PhD Student Polydoros Goranis The Extensive Vitae of Ss. Cyril and Methodius: the Oral Element and the Liturgy – the Role of Biblical Citations as Patterns for the Development of their Narrative Structure	203
PhD Student Georgios Borovas Ss. Cyril and Methodius in Greek Literature	223
HISTORY	
Professor Emeritus Dr. Ioannis Tarnanidis The Transnational and Ecumenical Element in the Preaching of the Thessalonian Brothers Cyril and Methodius	235
Dr. Pirivatrić Srđan The Saints Cyril and Methodius. Comments on the Common Tradition	249
PhD Student Sevastianos Andreadis Mission in Byzantium: Multi-Personal Planning – Strategic Aim; the Example of Cyril and Methodius	263
Professor Dr. Vassilis Katsaros The Plan to Byzantinize the Greek Lands during the Era of the Macedonian Dynasty. From the Religious Policy of Peace and Diplomacy to Conflict: Truth and Fable	283
Dr. Andrej Škoviera The Byzantine tradition on the territory of Slovakia and its Cyrillo-Methodian roots	307

Professor Dr. Athanasios E. Karathanasis The Course Of The Saints Cyril And Methodius in Europe. An Ambitious Scientific Program	319
Lecturer Dr. Eleonora Naksidou Convergence through divergence: The Archbishop of Ochrid, Theofilactos and his views about the Western Church	323
Professor Dr. Michael Tritos Cyril and Methodius, the ones who enlightened the Slavs. The problems of Orthodoxy in the Balkans	341
Assistant Professor Dr. Ilias Evangelou The Cyril-Methodian Heritage versus the Challenges of the Modern World	355
Postgraduate Student Sophia D. Alexandridou The Revival and Enactment of the Celebration on the 24 th of May (Day in Memory of Cyril and Methodius) as the Day of Slavonic Literature and Culture in Russia	363
ART	
Professor Emeritus Dr. Chrysanthi Mavropoulou – Tsioumi Did the Works of Monumental Art in Thessaloniki Contribute to the Cultural Background of Ss. Cyril and Methodius with Regard to their Missionary Work?	379
Dr. Todor Todorov – Dr. Vanja Sapundzhieva The Iconography of Ss. Cyril and Methodius during the Renaissance as a Source of New Iconographic Models	395
PhD Student Ioannis Sissiou Depictions of St. Clement of Ohrid by Kastorian Artists	405
APPENDIX	439

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σπουδές στις Γλώσσες, τη Φιλολογία και τον Πολιτισμό των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης», στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα (το 2009) έχει ως σκοπό να «καλλιεργεί και να προάγει την επιστημονική έρευνα και γνώση που αφορούν την ιστορία, το θρήσκευμα, τη γλώσσα και λογοτεχνία, τη φιλοσοφία, την παιδεία, την οικονομία, τις κοινωνικές και πολιτικές δομές και τον πολιτισμό των Βαλκανικών Λαών, να προάγει τις διαπολιτισμικές σχέσεις της Ελλάδας και του Ελληνισμού γενικότερα με τους λαούς της ΝΑ Ευρώπης, κατά τρόπο που να εννοούν την καλή γειτονία και την επικοινωνία, καθώς επίσης να παρέχει στη δημόσια διοίκηση τεκμηριωμένες πληροφορίες και επιστημονικά στοιχεία τα οποία θα καθιστούν αποτελεσματικότερη τη συνεργασία της με τις όμορες βαλκανικές χώρες, τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και του Ευξείνου Πόντου».

Στην ΕΕ των 27, η Ελλάδα, ως χώρα μέλος, γεωγραφικά είναι το ανατολικό της σύνορο. Πολιτισμικά, όμως, αποτελεί γέφυρα ανάμεσα στον Ανατολικό και το Δυτικό πολιτισμό. Γι' αυτό το λόγο, ιδιαίτερα σήμερα που είναι σημαντικό να βρεθούν και να εμπεδωθούν οι κοινές συνιστάμενες των χωρών σε θέματα πολιτισμού, η πολιτιστική κληρονομιά του έργου των Θεσσαλονικέων αδελφών και φωτιστών των Σλάβων, αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική βάση για αυτές.

Οι Άγιοι γεννήθηκαν στη Θεσσαλονίκη, σπούδασαν στην Κωνσταντινούπολη και περάτωσαν το βίο τους στη Δυτική Ευρώπη, επιτελώντας το ιεραποστολικό έργο που τους είχε αναθέσει ο βυζαντινός αυτοκράτορας και ο οικουμενικός πατριάρχης. Σε αυτούς οφείλουν την πνευματική και πολιτιστική τους ανέλιξη τα 2/3 των λαών της Ευρώπης, δηλ. οι Σλάβοι. Σήμερα που οι προσπάθειες προσδιορισμού της πολιτιστικής ταυτότητας του σύγχρονου Ευρωπαίου εντείνονται, λόγω της διαμορφωθείσας κατάστασης στο χώρο της ευρωπαϊκής ηπείρου, ύστερα και από τις κοινωνικο-πολιτικές αλλαγές στις χώρες του πρώην «Ανατολικού Μπλοκ», είναι αναγκαία η μελέτη και η εμπέδωση των κοινών πολιτισμικών μας καταβολών.

Γι' αυτό απευθυνθήκαμε στην τοπική κοινωνία, και την περιφέρεια για τη συνδιοργάνωση ενός Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα: «Η πολιτισμική κληρονομιά του έργου των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, ως παράγοντας ενότητας ανάμεσα στους λαούς της Νοτιοανατολικής Ευρώπης», που έλαβε χώρα στο Αμύνταιο στις 21 και 22 Μαΐου 2010. Το Συνέδριο συνδιοργανώθηκε από το Δήμο Αμυνταίου, το Σύλλογο Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σπουδές στις Γλώσσες, τη Φιλολογία και τον Πολιτισμό των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης» του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Κατά την έναρξη χαιρέτησαν το Συνέδριο εκπρόσωποι των τοπικών αρχών και φορέων: ο Βουλευτής του Νομού Φλώρινας, κ. Στάθης Κωνσταντινίδης, ο Νομάρχης Φλώρινας, κ Γιάννης Βοσκόπουλος και ο Δήμαρχος Αμυνταίου, κ. Κώστας Θεοδωρίδης.

Εκ μέρους των επιστημονικών φορέων: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ του Τμ. Βαλκανικών Σπουδών του Π.Δ.Μ. «Σπουδές στις Γλώσσες, τη Φιλολογία και τον Πολιτισμό των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης», Αν. Καθηγητής, κ. Κωνσταντίνος Νιχωρίτης και ο Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Σλαβικών Μελετών, κ. Ιωάννης Ταρνανίδης, ομότιμος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Εκ μέρους της τοπικής Εκκλησίας το συνέδριο χαιρέτησε ο μητροπολίτης Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας, κκ. Θεόκλητος. Χαιρετισμό για το Συνέδριο απέστειλαν η Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός Πατριάρχης, κκ. Βαρθολομαίος, η Α.Μ. ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών & Πάσης Ελλάδος, κκ. Ιερώνυμος ο Β' και η Α.Μ. ο Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας, κκ. Αναστάσιος. Ενώ τον πανηγυρικό λόγο για την έναρξη του Συνεδρίου εκφώνησε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βερατίου, Αυλώνος και Κανίνης κκ. Ιγνάτιος.

Τέλος, η πανηγυρική έναρξη του συνεδρίου έκλεισε με την εμφάνιση της Βυζαντινής Χορωδίας Πτολεμαΐδας.

Το Συνέδριο προκάλεσε το ενδιαφέρον τόσο της τοπικής κοινωνίας όσο και των ειδικών επιστημόνων και προβλήθηκε από τον τοπικό Τύπο, έντυπο και ηλεκτρονικό, καθώς και από διεθνή περιοδικά.

Για όλους τους σλαβικούς λαούς και για τον ελληνικό, οι άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος παραμένουν πάντοτε ορόσημα ανεξάντλητης πνευματικής ακτινοβολίας και προσφοράς, διότι είναι εκείνοι οι οποίοι με το έργο τους ενέταξαν τους Σλάβους στο βυζαντινό πολιτισμό διδά-

σκοντάς τους την ελληνορθόδοξη παιδεία. Οι άγιοι ενώνουν τους λαούς, δεν τους χωρίζουν. Τέτοιο ήταν και το έργο των αγίων, ενωτικό.

Καθώς η συνήθης πρακτική των συνεδρίων αφορά στην έκδοση ή μη των πρακτικών, θεωρήσαμε καλό να κάνουμε μία καινοτομία. Έτσι, στο πλαίσιο της οργάνωσης του Συνεδρίου εντάξαμε και μία Έκθεση μνημειακού, φωτογραφικού και αρχαιακού υλικού με θέμα: «Οι Έλληνες φωτιστές των Σλάβων, Κύριλλος και Μεθόδιος, το ιεραποστολικό τους έργο και η διαχρονική του συνέχεια», την οποία φιλοτεχνήσαμε με το συνάδελφο Ιωάννη Σίσιου στο τοπικό εργαστήρι του κ. Ν. Ψωμά και Άλφρεντ Μοσχόπουλου, στο Αμύνταιο.

Η έκθεση αποτελείται από 120 εικόνες σε καμβά, που καταγράφουν το ιεραποστολικό τους έργο και τη διαχρονική του συνέχεια από τον 9^ο ως τον 21^ο αι., τα οποία παρουσιάστηκαν σε τέσσερις θεματικές ενότητες στις αίθουσες του παλαιού 1^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αμυνταίου. Οι τέσσερις ενότητες είναι οι εξής:

1. Κυριλλομεθοδιανή περίοδος: Ιεραποστολές σε: Σαρακηνούς, Χαζάρους, Μοραβία-Πανονία.

2. Η συνέχεια του έργου τους σε: Πλίσκα, Πρεσλάβα, Αχρίδα και Άγιον Όρος.

3. Η αναβίωση της τιμής και προσκύνησης των αγίων κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας.

4. Απεικονίσεις των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου στην Ευρώπη σήμερα: αρχιτεκτονική, ζωγραφική, γλυπτική.

Πιστεύοντας στη ρήση «μία εικόνα χίλιες λέξεις», συνδυάσαμε αυτή την έκθεση με το Συνέδριο, ώστε να καταστεί κατανοητή σε όλους η ιστορική και διαχρονική πορεία του έργου, καθώς και η προσφορά των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, που ανέβασαν τους Σλάβους στο άρμα του Βυζαντινού πολιτισμού και της Ελληνικής κουλτούρας.

Σήμερα επειδή οι άνθρωποι δεν ερμηνεύουν ένα εκκλησιαστικό γεγονός με τα εκκλησιαστικά δεδομένα αλλά με τα πολιτικά, δημιουργούν αντιπαραθέσεις, παρουσιάζοντας γεγονότα και πρόσωπα που μας ενώνουν ως γεγονότα και πρόσωπα που μας χωρίζουν. Αυτό οδηγεί στη παραχάραξη της ιστορίας, η οποία συντελείται από ανθρώπους που δεν γνωρίζουν, στην προκειμένη περίπτωση, την ουσία και το έργο των Αγίων. Αυτοί, Έλληνες όντες, Βυζαντινοί, ξεκίνησαν να διαδώσουν το Ευαγγέλιο και να φωτίσουν τους Σλάβους, θυσιάζοντας τη ζωή τους. Επομένως, όποιος θέλει πραγματικά να μελετήσει το έργο τους, δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι είναι ενωτικό, υπερεθνικό και δεν έχει

καμία σχέση με διαφορές και συγκρούσεις που δυστυχώς αποτελούν πολύ παλιό φαινόμενο στην περιοχή.

Η Έκθεση αυτή έχει διαχρονικό χαρακτήρα και με αυτόν τον τρόπο συμβάλλει στη συνεχή επιμόρφωση των επισκεπτών της, καθώς θα είναι διαθέσιμη σε όλους τους εκπαιδευτικούς και σε άλλους φορείς της περιοχής. Επιπλέον, η εν λόγω έκθεση μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για την περαιτέρω διερεύνηση και εμβάθυνση της ζωής και του έργου των Αγίων από μελετητές και επιστήμονες.

Στο ως άνω Συνέδριο συμμετείχαν ειδικοί νέοι επιστήμονες, (από το Μεταπτυχιακό μας Πρόγραμμα Σπουδών), διακεκριμένες ακαδημαϊκές προσωπικότητες από την Ελλάδα (συμμετείχαν αρκετά μέλη της Ελληνικής Εταιρείας Σλαβικών Μελετών, με επικεφαλής τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της, Ομότιμο Καθηγητή Α.Π.Θ. κ. Ιωάννη Ταρνανίδη), καθώς και ελληνόγλωσσοι Καθηγητές Πανεπιστημίων του εξωτερικού (από τη Σλοβακία, την Αυστρία, τη Σερβία, την Αλβανία και τη Βουλγαρία), που παρουσίασαν την επίδραση του έργου των Αγίων στους λαούς της Ν.Α. Ευρώπης, δημιουργώντας μία κοινή πολιτιστική παράδοση η οποία αποτελεί πράγματι παράγοντα ενότητας.

Η επιλογή της γλώσσας παρέμεινε στη διακριτική ευχέρεια των συνέδρων, όπως και η ορθογραφία, η σύνταξη και οι υποσημειώσεις των μελετών που κατατέθηκαν, ενώ επιχειρήθηκαν οι λιγότερες δυνατές παρεμβάσεις, ώστε να μην αλλοιωθεί το πνεύμα και το ύφος τους.

Το συγκεκριμένο τόμο θεωρήσαμε καλό να τον αφιερώσουμε στον άνθρωπο, επιστήμονα και συνάδελφο Βαγγέλη Κυριακούδη, που διετέλεσε αντιπρόεδρος της Εταιρείας Σλαβικών Μελετών, με αφορμή την πρόωγη εκδημία του από τον μάταιο τούτον κόσμο.

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους συνδιοργανωτές του Συνεδρίου: Θεοδωρίδη Κώστα (πρώην Δήμαρχο Αμυνταίου) και Τσουμήτα Κώστα (Πρόεδρο του Συλλόγου Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς).

Τελειώνοντας θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου προς τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Βερατίου, Αυλώνος και Κανίνης κκ. Ιγνάτιο που μας τίμησε με την παρουσία του, καθώς επίσης και προς τον Μητροπολίτη Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας κκ. Θεόκλητο.

Το πρώτο μέρος του τόμου αποδίδει το επιστημονικό κομμάτι, στο οποίο καταχωρούνται οι εισηγήσεις των συνέδρων, ενώ στο παράρτημα, στο δεύτερο μέρος του, καταχωρείται φωτογραφικό υλικό από τις εργασίες του Συνεδρίου και από την Έκθεση.

Η πραγματοποίηση της έκδοσης επιτεύχθη με την οικονομική αρωγή του Μεταπτυχιακού μας Προγράμματος «Σπουδές στις Γλώσσες, τη Φιλολογία και τον πολιτισμό των χωρών της ΝΑ Ευρώπης» και με τη συμβολή ενός εκ των πρώτων αποφοίτων του ΜΠΣ, του κ. Πέτρου Παπασαραντόπουλου, που ενέταξε τα Πρακτικά του Συνεδρίου στις «Εκδόσεις Επίκεντρο» τις οποίες και διευθύνει, και προς τον οποίο εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες.

Ευχαριστίες επίσης οφείλω και προς τον κ. Στυλιανό Ιατρού, υποψήφιο διδάκτορα Α.Π.Θ. για την επιμέλεια των αγγλικών περιλήψεων, όπως επίσης και προς τους συναδέλφους - Επίκουρους Καθηγητές π. Ειρηναίο Χατζηεφραιμίδη του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και Ηλία Ευαγγέλου του Α.Π.Θ.

Τέλος, ευχαριστίες στους συνεργάτες των Εκδόσεων Επίκεντρο Χρήστο Γκουντινάκο, που είχε την ευθύνη της μορφοποίησης των κειμένων, Ελένη Κοτσουφού που είχε τη φιλολογική επιμέλεια και την κα. Δήμητρα Ασημακοπούλου για την επιμέλεια της έκδοσης.

Κωνσταντίνος Νιχωρίτης
Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΔΜ

IN MEMORIAM ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΔΗ (1948-2008)

Ο τόμος των Πρακτικών του Συνεδρίου αφιερώνεται με πολλή αγάπη και τιμή στη μνήμη του φίλου και συναδέλφου Βαγγέλη Κυριακούδη για το πολυποίκιλο έργο του και την επιστημονική προσφορά του.

Ο Βαγγέλης Κυριακούδης γεννήθηκε στην Πυλαία της Θεσσαλονίκης και σπούδασε στο Ιστορικό-Αρχαιολογικό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης, από όπου αποφοίτησε το 1972. Μετά το πέρας των στρατιωτικών υποχρεώσεών του (1975) και με υποτροφία του Ιδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου άρχισε μεταπτυχιακές σπουδές στη βυζαντινή τέχνη στη Φιλοσοφική Σχολή του Βελιγραδίου.

Ευτύχησε να έχει εκεί λαμπρούς δασκάλους, διεθνούς φήμης, με τους οποίους διατήρησε σχέσεις ζωής και συνεργασίας, από τις οποίες ωφελήθηκαν και οι συνάδελφοί του της ελληνικής πλευράς και η επιστήμη γενικότερα. Πήρε το μεταπτυχιακό δίπλωμά του με τη μελέτη του για την εντοίχια ζωγραφική του 14^{ου} αιώνα στο ναό του Ταξιάρχη της Μητροπόλεως στην Καστοριά.

Στο διάστημα της παραμονής του στο Βελιγράδι, εκτός από τη σερβοκροατική γλώσσα, προχώρησε και στην εκμάθηση της γλώσσας των Σκοπίων, πράγμα που ήταν σημαντικό για τη μετέπειτα δραστηριότητά του.

Μετά την επιστροφή του από το Βελιγράδι έγινε επιστημονικός συνεργάτης στο Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου για έξι περίπου χρόνια και το 1985 εισήλθε στο Υπουργείο Εξωτερικών ως εμπειρογνώμων για βαλκανικά ζητήματα, όπου έφθασε ως το βαθμό του πρέ-

σβη εμπειρογνώμονα. Εργάστηκε αρχικά στην Αθήνα και στη συνέχεια ως το τέλος της ζωής του (2008) στην Υπηρεσία Πολιτικών Υποθέσεων του Υπουργείου Μακεδονίας-Θράκης. Η δραστηριότητά του στη θέση αυτή ήταν πλούσια και εκτεινόταν όχι μόνο στον ελληνικό χώρο αλλά και υπερατλαντικά, στον απόδημο ελληνισμό. Πήρε μέρος σε αποστολές, σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια, συνέβαλε όμως ιδιαίτερα στα συνέδρια για τη Μακεδονία που γίνονταν στην Αυστραλία. Επίσης ως μέλος και αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Εταιρείας Σλαβικών Μελετών συνέβαλε με τις γνώσεις του και τις φιλικές σχέσεις του με τους Σλάβους συναδέλφους στην προώθηση των μελετών και των ελληνοσλαβικών σχέσεων.

Παρά το φόρτο των επαγγελματικών υποχρεώσεών του, δεν έπαψε ποτέ να ασχολείται με το επιστημονικό έργο του σε σχέση με τη βυζαντινή τέχνη και την επίδραση του βυζαντινού πολιτισμού στον κόσμο των Σλάβων. Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη Θεσσαλονίκη, το Άγιο Όρος, την Καστοριά, τις Σέρρες, τη Φλώρινα αλλά και με μνημεία της Σερβίας και Βουλγαρίας.

Η αφιέρωση του τόμου στη μνήμη του είναι ένα δείγμα αναγνώρισης του πολυπόικλου έργου του, που δεν περιγράφεται στις λίγες αυτές γραμμές, αλλά και της αγάπης και της τιμής που του οφείλουμε για όσα μας έδωσε με νηφαλιότητα, ευαισθησία και ανθρωπιά.

Δρ. Χρυσάνθη Μαυροπούλου-Τσιούμη
Ομ. Καθηγήτρια ΑΠΘ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Sofia Alexandridou
Postgraduate Student, University of Western Macedonia (Greece)
(sofixeni@gmail.com)

Sevastianos Andreadis
PhD Student, National and Kapodistrian University of Athens (Greece)
(sevastianos@yahoo.com)

Dr. Geronicolas Evangelos (Greece)
(egeronicolas@yahoo.com)

Polydoros Goranis
PhD Student, University of Western Macedonia (Greece)
(virgilius@hotmail.com)

Assistant Professor Dr. Elias Evangelou
Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
iliasev@theo.auth.gr

Professor Dr. Athanasios Karathanasis
Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
(karathan@past.auth.gr)

Professor Dr. Vasileios Katsaros
Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
(vkatsaro@lit.auth.gr)

Professor Emeritus Dr. Chrysanthi Mauropoulou – Tsioumi
Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
(tsioumi@gmail.com)

Georgios Borovas
PhD Student, University of Western Macedonia (Greece)
(gborovas@uowm.gr)

Lecturer Dr. Eleonora Naksidou
Democritus University of Thrace (Greece)
(enaxidou@he.duth.gr)

Associate Professor Dr. Konstantinos Nichoritis
University of Western Macedonia (Greece)
(knixorit@uowm.gr)

Dr. Alexandros Panagopoulos (Greece)
(alexpan1@hotmail.com)

Ioannis Sissiou
PhD Student, University of Western Macedonia (Greece)
(ioannissisiou@hotmail.com)

Professor Emeritus Dr Charalampos Symeonidis
Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
(ch.p.sym@gmail.com)

Professor Emeritus Dr. Ioannis Tarnanidis
Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
(tarna@theo.auth.gr)

Professor Dr. Michael Tritos
Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
(tritos@past.auth.gr)

Assistant Professor Dr. Eirinaios Chatziefrimidis
University of Western Macedonia (Greece)
(exatzief@uowm.gr)

Dimosthenis Chatzilelekas
PhD Student, University of Western Macedonia (Greece)
(dichatzi@sch.gr)

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Dr. Juergen Fuchsbauer
University of Vienna (Austria)
(juergen.fuchsbauer@univie.ac.at)

Professor Dr. Dimitahr Kenanov
University of Veliko Tărnovo (Bulgaria)
(dkenanov@abv.bg)

Professor Dr. Anisava Miltenova
Institute of Literature at Bulgarian Academy of Sciences (Bulgaria)
(anmilten@yahoo.com)

Dr. Srđan Pirivatrić
Scientific Member, Institute of Byzantine Studies
Serbian Academy of Sciences & Arts (Serbia)
(Srdjan.Pirivatric@vi.sanu.ac.rs)

Professor Dr. Georgi Popov
Sofia University “St. Kliment Ohridski” (Bulgaria)
(prof.gpopov@gmail.com)

Dr. Vanja Sapundzieva
University of Veliko Tărnovo (Bulgaria)
(todoroni@mail.bg)

Dr. Andrej Skoviera (Slovakia)
(andreios@web.de)

Professor Dr. Tatjana Subotin – Golubović
University of Belgrade (Serbia)
(tsubotin@f.bg.ac.rs)

Todor Todorov
University of Veliko Tărnovo (Bulgaria)
(todoroni@mail.bg)

